

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

SCB, statistikmyndigheten

Yttrande över förslag om föreskrifter om skyldighet för företag att lämna uppgifter till statistik om företagens ekonomi

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

SCB förslår nya föreskrifter om företags skyldigheter att lämna uppgifter till statistik om företagens ekonomi (FEK). Föreskrifterna ska ersätta nuvarande föreskrift, SCB-FS 2023:09, med tillägg av nya undersökningsspecifika variabler och borttagning av variabler och vissa ändringar av namn i listan över undersökningsspecifika variabler.

I mer detalj innebär ändringarna att variabler bryts upp så att till exempel tidigare variabel v1079 Försäljning begagnade lastbilar, bussar, husvagnar, husbilar och specialbilar i stället blir två olika v2960 och v2961, Försäljning av begagnade husvagnar och husbilar respektive begagnade lastbilar och bussar. Eller att variabler byter namn, som variabel v1113 Detaljhandel med klädartiklar som byter namn till Detaljhandel med klädaccessoarer. En ny variabel läggs också till, v2986 Tävlingskostnadsersättning som ersätter 6 tidigare variabler. Av tabell 1, 2 och 3 på sidorna 6–8 i remissen framgår ändringarna i helhet.

Förslaget föreslås träda i kraft 22 april 2024.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Av remissen framgår att den nu gällande föreskriften för företagens ekonomi behöver ersättas med en ny föreskrift. Det framgår att den undersökningsspecifika variabellistan och som det hänvisas till i 4 § måste uppdateras. Variabeländringarna beskrivs bestå av tillägg på grund av förändringar i behoven från nationalräkenskaperna (NR) samt namnändringar för att öka uppgiftslämnarna förståelse av variabelinnehållet. Förslagsställaren anger också att de förändrade behoven beror på NR:s implementering av en ny version av FN:s klassifikation av COICOP¹.

¹ Classification of individual consumption by purpose, konsumentprisindex (KPI) årsmedeltal efter varu-/tjänstegrupp

Av remissen framgår också att det övergripande syftet med undersökningen FEK är att förse olika användare med underlag om utveckling och struktur med avseende på branscher och regioner. Den främsta användningen är underlag för nationalräkenskapernas beräkning av BNP på årsbasis och leverans av statistik till Eurostat.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår av remissen att FEK reglerats sedan tidigare och att den nu föreslagna föreskriften är en uppdatering av nu gällande föreskrift. Regelrådet förstår det som att ändringen följer av hur NR implementerat en ny version av FN:s klassifikation av COICOP. Regelrådet anser att det är tydligt att de nya föreskrifterna syftar till att uppfylla NR:s behov. Men Regelrådet anser att beskrivningen av förslagets syfte och bakgrund skulle varit tydligare om förslagsställaren beskrivit varför den nu gällande föreskriften eller ändringen av variabelistan inte kunde fylla det behovet och tydligare beskrivit FN:s ändringar i COICOP som föreligger behovet från NR. Det som beskrivits är dock tillräcklig.

Att förslagsställaren föreslår en ny föreskrift där ändringen med påverkan är de undersökningsvariabler som ändrats eller lagts till skapar till viss del otydlighet vad gäller omfattningen av konsekvensutredningen. Enligt Regelrådet hade det höjt konsekvensutredningens kvalitet om förslagsställaren redan i inledningen av konsekvensutredningen, vid problembeskrivningen, ringat in vilka delar av föreskriften som omfattas av konsekvensutredningen eller tydliggjort om konsekvensutredningen avser hela föreskriften. Det framgår dock av vad som beskrivits av förslagsställaren bakgrund och syfte med både hela föreskriften och även den förändring som förslaget innebär. Därför anser Regelrådet att beskrivningen är tillräcklig och vad som nu angetts om konsekvensutredningens omfattning inte påverkar Regelrådets bedömning av denna delaspekt.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets bakgrund och syfte är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Av remissen framgår att effekterna av om ingen reglering kommer till stånd skulle vara att uppgiftslämnarnas uppgiftsskyldighet skulle omfatta en variabelista som inte är aktuell i förhållande till de uppgifter som SCB behöver samla in för att producera statistiken. Det minskar också möjligheterna för SCB att tillgodose NR:s och andra användares behov av tillförlitlig ekonomisk statistik. Det anges även att om ingen reglering kom till stånd skulle de uppgifter som Sverige rapporterar till EU, enligt skyldigheter som Sverige har, vara bristfälliga samt att de ändrade behoven från NR beror på ny version av FN:s klassifikation av COICOP och är därmed inget som kan undvikas.

Det anges vidare i remissen att SCB kontrollerat om de utökade uppgiftslämnarkrav som föreslås kunde samlas in på annat sätt än via enkät till företagen. Det anges att de resultat- och balansräkningsuppgifter som begärs in från de största företagen under våren inte finns tillgängliga via SRU vid tidpunkten för insamlingen. Ett alternativ som framgår av remissen är därmed tidpunkten för insamlingen och att använda uppgifter från SRU. Det anges att undersökningens design bland annat baseras på att de största företagen (som står för 35 % av förädlingsvärdet) ska få högst prioritet, vilket uppnås bäst genom att samla in uppgifterna under våren. Förslagsställaren menar också att användningen av SIE-filer underlättat för företagen att lämna uppgifter till myndigheten vilket också lett till att fler företag kan lämna uppgifter på våren och att fördelningen av antalet företag som ska svara på enkäten under

våren respektive hösten förändrats. Att fler företag kan lämna in uppgifterna under våren uppges underlätta för resursplaneringen och eventuella återkontakter med SCB.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår av remissen att SCB kontrollerat om andra sätt finns att samla in uppgifterna som enkäten föreslås efterfråga i och med variabeländringen. Och det motiveras också varför alternativet att samla in uppgifterna från SRU inte valt.

Det framgår också att om ingen reglering kom till stånd skulle det påverka SCB:s möjlighet att leverera tillförlitliga uppgifter gällande nationalräkenskaperna och att det skulle påverka rapporteringen till EU negativt.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Förslagsställaren beskriver Sveriges skyldighet att på årsbasis leverera data och preliminära resultat till Eurostat. Skyldigheterna regleras i Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2019/2152 av den 27 november 2019 om europeisk företagsstatistik och om upphävande av tio rättsakter på området företagsstatistik. Sverige har också skyldigheter att leverera uppgifter avseende NR till EU. Det regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 549/2013 om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i Europeiska unionen. Förslagsställaren anger att eftersom uppgifter från FEK används som underlag i beräkningar gällande NR påverkas FEK indirekt av EU-rätten.

Det anges att variabeländringarna som föreslås inte är reglerade i EU-rätt.

Regelrådet gör följande bedömning. Av det som förslagsställaren angett framgår att Sveriges skyldigheter att rapportera uppgifter till EU regleras i EU-rätt och att utformningen av vad som efterfrågas i enkäterna indirekt kan påverkas av EU-rätt i och med att uppgifterna används till NR. Det framstår, så vitt Regelrådet förstår det, som att ändringarna i variabelistan inte omfattas av EU-rätten och därmed kan det anses att frågan om variabeländringen överensstämmer med EU-rätten inte relevant för konsekvensutredningen. Om så är fallet är dock inte tydliggjort av förslagsställaren. I remissen framgår däremot att ändringarna föranletts av nya krav från FN, vilket enligt Regelrådet kan vara en förklaring till varför frågan om förslagets överensstämmelse med EU-rätten inte anses vara fullt relevant. Regelrådet tolkar vad som framgår av beskrivningen att variabeländringarna som föreslås inte går emot de skyldigheter Sverige har och i övrigt uppfyller i relation till EU-rätten. Detta kunde dock i Regelrådets mening tydligare beskrivits av förslagsställaren. Trots detta bedömer Regelrådet att vad som beskrivits är tillräckligt.

Regelrådet finner att beskrivningen av om förslaget överensstämmer med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det framgår i remissen att tidpunkt för ikraftträdandet som föreslagits är 22 april 2024. April bedöms vara en bra månad att skicka ut undersökningen ur företagets synvinkel eftersom de företags vars räkenskapsår följer kalenderår har avslutat sitt bokslutsarbete då.

Förslagsställaren bedömer att det inte är nödvändigt att särskilt informera företagen om variabelförändringarna som föreslås eftersom de företag som berörs får de nya och ändrade variablerna förtryckta i sin enkät.

Regelrådet gör följande bedömning. Av remissen framgår vilken hänsyn förslagsställaren tagit gällande tidpunkt för ikraftträdande och hur de bedömt behovet av speciella informationsinsatser.

Regelrådet finner att beskrivningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Förslagsställaren anger att urvalet för FEK2023, som är den enkät som genomförs under 2024–2025, inte kan anges eftersom urvalet baseras på information från SRU, som kommer SCB tillhanda först i augusti 2024. Förslagsställaren beskriver dock urvalet för FEK2022. För FEK2022 omfattades totalt 18 783 företag av enkäten.

Förslagsställaren gör också tydligt i remissen att variabellistan ska ses som en bruttolista och att ett enskilt företags enkät skraddarsys utifrån bransch och storleksklass och innehåller endast en delmängd av variablerna. Det framgår också att totalt 528 företag svarade på de variabler som är aktuella för ändring vid förra enkäten, FEK2022.

Företagen uppges finnas inom alla näringslivets storleksklasser och branscher. Förslagsställaren anger också att företag inom industri- och tjänstebanscher kan komma att påverkas ytterligare av FEK2023 eftersom de industrispecifika undersökningarna, INFI² respektive TFF³ återkommer för verksamhetsåret 2023.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren har tydligt angivit hur många företag som påverkades av FEK2022. Även om det enligt Regelrådet kunde gjorts tydligare om förutsättningarna för att göra urvalet ändrats eller om antalet företag kan väntas vara ungefär desamma för FEK2023 antar Regelrådet att det är syftet med beskrivningen. Beskrivningen anses därför vara tillräcklig vad gäller antalet företag, deras storlek och branscher som kan beröras av förslaget. Det är också möjligt att i remissen utläsa hur många företag som svarade på variablerna som är aktuella för ändring vid föregående undersökning, FEK2022. Även om för denna delaspekt hade varit till fördel om förslagsställaren tydliggjort antalet företag som uppskattas påverkas av just variabeländringarna anser Regelrådet att antalet företag, dess storlek och branschtillhörighet framgår tillräckligt tydligt.

Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Enligt förslagsställaren ska ändringarna i variabellistan inte innebära några kostnadsökningar för FEK totalt. Ändringarna innebär att totalt 15 variabler stryks och att 27 variabler läggs till. Förslagsställaren har räknat att det ändrade uppgiftslämnandet ska öka tidsåtgången med 2 minuter per företag. Tidsåtgången ska bestå av att notera att variabler ersätts och att ta fram

² Industrins förbrukning av inköpta varor

³ Tjänsteföretagens förbrukning

uppgifterna från systemen. De 2 minuterna har sedan multiplicerats med antalet företag som svarade på just de relevanta variablerna under FEK2022. Det var totalt 528 företag som svarade på de aktuella variablerna i FEK2022. Det innebär att tidsökningen beräknas till totalt 1056 minuter. Kostnaden för tidsökningen beräknas av förslagsställaren med en timkostnad om 965 kronor och för den totala populationen utifrån antalet företag som svarade på enkäten FEK2022, det vill säga 18 783 företag. Totalkalkylen över företagets kostnader efter de föreslagna ändringarna beräknas därmed vara densamma som innan förändringarna. Totalt ska kostnaden för undersökningen vara 34 023 000 kronor för samtliga företag.

I beräkningen har ingen hänsyn tagits till den utökade detaljeringsgraden till företag på grund av återinförandet av TFF-enkäten eftersom skillnaden i rapporterad tid för inlämningen av uppgifterna uppges vara väldigt låg vid en jämförelse mellan 2022 och de år där insamlingen av utökad detaljeringsgrad gjorts.

Förslagsställaren anger också i remissen att variabellistan ska ses som en bruttolista och att företagen kommer påverkas olika av undersökningen, framför allt beroende på vilken bransch de tillhör och hur stora företagen är.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår i remissen hur förslagsställaren mätt tidsåtgången och kostnaderna för variabeländringen. Det som beskrivits är enligt Regelrådet tillräckligt för att uppfylla kraven för en konsekvensutredning. Regelrådet menar dock att konsekvensutredningens kvalitet hade höjts om förslagsställaren ytterligare beskrivit hur förslaget kan komma att påverka de som faktiskt ska svara på variablerna. Som anges i remissen är variabellistan en bruttolista och alla företag ska inte svara på alla variabler. Påverkan på berörda företag hade därmed varit tydligare beskrivet om förslagsställaren även kalkylerat kostnaden för antalet företag som förväntas svara på variablerna. Givet premisserna för hur beräkningen av totalkalkylen är gjord menar Regelrådet att detta också hade varit möjligt utifrån hur många företag som svarade på variablerna vid FEK2022. Eftersom det är möjligt att utläsa detta från informationen som finns i konsekvensutredningen är det som ändå beskrivs tillräckligt.

Det har beskrivits i remissen vad förslagsställaren bedömt ligga bakom uppskattningen om tidsökningen om 2 minuter per företag. Det framgår också att SCB försökt anpassa enkäten utifrån uppgifter som redan finns hos företagen men också att framför allt variabler gällande intäkter ofta är mer detaljerade än vad företagen har för eget bruk. Förslagsställaren räknar med att vissa uppgifter inte kan hämtas direkt från systemet och att en lite större arbetsinsats krävs. Regelrådet förstår detta som att det för vissa ta längre tid än 2 minuter per företag att anpassa sig till ändringarna. Det är inte heller osannolikt att anpassningen kommer ta längre tid eftersom 2 minuter per företag innebär att det enbart skulle ta cirka 4 sekunder att notera och ta fram uppgifter från systemen per tillagd variabel. Regelrådet menar att ändringen av variablerna kan innebära större tidsåtgång och en ökad kostnad åtminstone för att räkna om uppgifterna utifrån de nya variablerna. Framför allt om företagen själva anpassat egna systemuppgifter utifrån vad SCB efterfrågat tidigare. I det fallet kan variabeländringar också innebära att företagen ändrar i sina system för kommande undersökningar, vilket innebär att ändringen även påverkar företagets verksamhet. Detta har vad Regelrådet förstår inte beaktats av förslagsställaren. Regelrådet anser att det hade höjt konsekvensutredningens kvalitet om förslagsställaren också tydliggjort vilken påverkan även till synes små förändringar kan ha och uppskattat tidsåtgången för omberäkningar av uppgifter och påverkan på verksamheten som variabeländringar kan innebära för berörda företag.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet är godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Förslagsställaren anger att undersökningen Företagens Ekonomi inte har någon avgörande påverkan på företagens konkurrensförhållanden.

Regelrådet gör följande bedömning. Regelrådet finner ingen uppenbar anledning att ifrågasätta förslagsställarens slutsats. Förslagsställarens slutsats handlar om hela undersökningen men Regelrådet tolkar det som att ändringen av variabler som föreslagits inte heller kan bedömas påverka företagens konkurrensförhållanden.

Regelrådet finner att beskrivningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Förslagsställaren anger att de bedömt att undersökningen Företagens Ekonomi inte har någon avgörande annan påverkan på företagen.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns enligt Regelrådet ingen uppenbar anledning att ifrågasätta vad förslagsställaren angett., varför beskrivningen anses vara tillräcklig.

Regelrådet finner att aspekten regleringens påverkan på företagen i andra avseenden är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Förslagsställaren anger att fokus för insamlingen ligger på de större företagen. De minsta företagen ska väljas ut bara om det är nödvändigt för täckningen i branscher med få företag eller där en majoritet av företagen är små. Förslagsställaren beskriver urvalsprocessen som att varje företag tilldelas en urvalssannolikhet proportionellt mot företagets relativa storlek, mätt utifrån omsättning, i den bransch där företaget ingår. Det anges också att de minsta företag inte kan ingå i insamlingen som sker under våren. Höstens enkät är också förfylld med värden från SRU som stöd. Vidare har företagen möjlighet att skicka in sina uppgifter via SIE-fil.

Regelrådet gör följande bedömning. Regelrådet anser att det framgår hur särskild hänsyn till små företag tagits i relation till FEK och föreskriften som helhet. Regelrådet tolkar det som angivits som att det även omfattar de variabeländringar som föreslås i den nya föreskriften.

Regelrådet finner att beskrivningen av särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Sammantagen bedömning

SCB föreslår en ny föreskrift gällande företags skyldigheter att lämna uppgifter till statistik om företagets ekonomi (FEK). Nu gällande föreskrift föreslås ersättas av en ny med förändringar i föreskriftens bilaga över undersökningsspecifika variabler. Förslagsställaren har enligt Regelrådet inte tydliggjort och det är inte heller helt uppenbart om konsekvensutredningen omfattar hela den nya föreskriften eller om den enbart omfattar de ändrade variablerna i bilagan. Regelrådet anser att detta kunde avgränsats eller förklarats i remissens

problembeskrivning och att det skulle ökat förståelsen av den analys som förs vidare i konsekvensutredningen. Regelrådet har dock funnit att vad som angetts om förslagets bakgrund, syfte, alternativa lösningar och effekter om ingen reglering kommer till stånd är godtagbart. Gällande aspekten om förslaget överensstämmer med EU-rätten anser Regelrådet att det hade höjt konsekvensutrednings kvalitet om förslagsställaren angett om variabeländringarna påverkar FEK:s överensstämmelse med EU eller inte men beskrivningen av delaspekten bedöms ändå vara godtagbar.

Vidare har Regelrådet funnit att beskrivningen av särskild hänsyn för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser samt beskrivningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch är godtagbara. Även om en mer detaljerad beskrivning av antalet företag som förväntas svara på de variabler som ändras hade höjt konsekvensutredningens kvalitet.

Vad gäller förslagets påverkan på berörda företag kostnader, tidsåtgång och verksamhet har Regelrådet funnit att konsekvensutredningens kvalitet hade höjts om förslagsställaren ytterligare beskrivit hur förslaget kan komma att påverka de berörda företag som faktiskt ska svara på variablerna. Detta hade enligt Regelrådet varit möjligt att göra utifrån svarande vid FEK2022, vilket är samma premisser som förslagsställaren beräknat total kalkylen. Regelrådet menar också att det hade höjt konsekvensutredningens kvalitet om förslagsställaren uppskattat kostnad och tidsåtgång kring de lite större arbetsinsatser variabeländringarna kan innebära för företagets verksamhet. Framför allt eftersom det framgår att inte alla variabler går att hämta direkt från företagets system. Trots det som nu angetts anser Regelrådet att beskrivningen som finns är tillräcklig och delaspekten anses därför vara godtagbar.

Till sist har Regelrådet funnit att aspekterna gällande förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag, regleringens påverkan på företagen i andra avseenden samt särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning som godtagbara.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 6 mars 2024

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av: Anna-Sara Falk

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna-Sara Falk
Föredragande